

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πρό ημερών ένα μεγάλο δυστύχημα έγινε στο εργοστάσιο καλτσών του κ. Παναγιωτίδη στα Πατήσια.

Το καζάνι εξεράγη και πλήρωσε 17 εργάτριες μάλιστα δέ τρεις πολύ βαρεία. Ο Επιθεωρητής Εργασίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας που έπληγε άμέσως στον τόπο της καταστροφής πιστοποίησε πως το καζάνι ήταν ένα απλό βαρέλι οινόπνεύματος χωρίς μανόμετρο! Την ευθύνη την έχει βέβαια ο ιδιοκτήτης, μα περισσότερο ή αρμοδία, υπηρεσία του Υπουργείου Συγκοινωνίας που έχει αναλάβει μονοπωλιακά τον έλεγχο της εγκατάστασης και της λειτουργίας των εργοστασίων και ακόμα περισσότερο το ίδιο το Κράτος που κανονίζει τις αρμοδιότητες των υπηρεσιών έτσι που να συγκρούονται πάντοτε και ποτέ να μη μπορούν να συστηματοποιηθούν και που θεωρεί τη ζωή των εργαζομένων ατόμων του ζήτημα δευτερεύον μπροστά στα μεγάλα πολιτικά ζητήματα του τόπου!

Με την ευκαιρία αυτή δημοσιεύουμε σχεδόν ολόκληρη την έκθεση της έποπτης Εργασίας κ. Α. Μακροπούλου έπειτα από έρευνα πουκανε τελευταία στα καλτσοποιεία φανελλοποιεία και εργαστήρια πλεκτών φορεμάτων Αθηνών. Την έκθεση αυτή μάς παραχώρησε ευγενικά ο Επιθεωρητής Εργασίας κ. Ι. Αναπλιώτης. «Η επιθεώρησης έγινεν επί 37 εν όλω εργοστασίων εκ των οποίων 9 φανελλοποιεία ηλεκτροκίνητα. 8 καλτσοποιεία ηλεκτροκίνητα και 20 πλεκτών ένδυμάτων εκ των οποίων μόνον εν ηλεκτροκίνητον.

Το σύνολον του απασχολουμένου προσωπικού ανέρχεται εώς 1226, (75 άνδρες και 1151 γυναίκες) εκ των γυναικῶν πρόσφυγες είναι 711.

Η κατάταξις των επιθεωρηθέντων αναλόγως του απασχολουμένου προσωπικού έχει ως εξής:

Εργοστάσια απασχολούντα μέχρι πέντε προσώπων είναι 2 ήτοι 0,05, από 6-20 προσώπων 20 ήτοι 0,54, από 20-50 προσώπων 7 ήτοι 0,18 και άνω των 50 προσώπων 8 ήτοι 0,21. Εκ των άνωτέρω τα φανελλοποιεία και καλτσοποιεία είναι βιομηχανικά εργοστάσια. Η κατασκευή των πλεκτών ένδυμάτων μάλλον ως οικιακή βιοτεχνία πρέπει να χαρακτηρισθή διότι ελάχιστα τούτων έχουν τον τύπον του εργοσταρίου, τα περισσότερα έχουν εγκαταστήσει τὰς μηχανάς των εντός κατοικιών είναι δὲ άπειράριθμα εις διαφόρους συνοικίας και ο έλεγχός των άποβαίνει αδύνατος έλλείψει καταγραφῆς των».

Από άπόψεως οίκοδομικῆς εγκαταστάσεως τὰ εργοστάσια είναι 13 μὲν εγκατεστημένα εις ισόγεια 15 εις άνώγεια, 3 εις ήμιπατώματα και 4 εις υπόγεια. Ειδικώτερον ως πρὸς τὰ φανελλοποιεία δύναται νὰ εἴπῃ κανείς ὅτι εκπληροῦν τοὺς ὅρους τῆς υγιεινῆς... Ὡς πρὸς τὰ καλτσοποιεία 3 εἶναι εγκατεστημένα εις άνώγεια διαμερίσματα ἐξ ὧν 2 εις οἰκήματα πικαία με σεσαθρωμένας κλίμακας και τοίχους μαυρισμένους μή επιδεχόμενα οὐδεμίαν μεταρρυθμίσιν τὸ δὲ τρίτον πληροῖ ὅλους τοὺς ὅρους τῆς υγιεινῆς.

Εἰς ισόγεια εἶναι εγκατεστημένα 4 ἐξ ὧν τὰ 3 διατελοῦν σχετικῶς ὑπο καλῆς υγιεινας συνθήκας τὸ τέταρτον ὁμως τὸ ἐν Πατησίοις εἶναι τελείως ἀκατάλληλον ὡς ὑγρὸν ἀνήμιον και φωτιζόμενον ἀνεπαρκῶς διὰ φωταγωγῶ. Ὁ ἐν λόγω εργοστασιάρχης ἐπεκτείνει τὰς ἐργασίας του δια παραγγελίας νέων τελειοποιημένων μηχανῶν αἰτνες εἶναι κιτὰ τὴν δῆλωσιν του καθ' ὁδόν, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ οὐδεμίαν πρόνοιαν διὰ τὴν διαρρύθμισιν τοῦ τόπου ἐργασίας και τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων τῆς υγιεινῆς τῶν εργαζομένων ἐπὶ τὸ ἀνθρώπινώτερον». (Σημ. Ἄγῶνα προκειται προφανῶς γιὰ τὸ εργοστάσιο ὅπου έγινε τὸ δυστύχημα. Ἡ περιφρόνησις τοῦ ιδιοκτήτη γιὰ τὴν υγεία τῶν εργαζόμενων ἐδηλώνονταν μὲ ὅλους τοὺς τρόπους). «Τελευταῖον δὲ 1 εἶναι εγκατεστημένον εις μάλλον υπόγειον ἠώρον πλακόστρωτον με ἀνεπαρκῆ ἀερισμον και φωτισμὸν οὕτως ὥστε ἡ ἀταόσφαιρα νὰ καθίσταται πνιγρὰ ἐκ τῆς ὀσμῆς τῶν λιπαντικῶν ἐλαίων κλπ. Παρὰ τὰς ἐπανελημμένας συστάσεις και ἐνεργείας μας ὁ εργοδότης ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ εις τὸ αὐτὸ ἀκατάλληλον οἶκημα με τὸ πρῶσχημα ὅτι δὲν εὐρίσκει ἄλλο, δὲν παραλείπει ὅμως και αὐτὸς νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς ἐργασίας του διὰ νέας εγκαταστάσεως μηχανῶν τὰς ὁποίας συσσωρεύει εις τὸν ἴδιον ἠώρον οὕτως ὥστε νὰ παρεμποδίζεται και ἡ ἐλευθέρα κίνησις τῶν εργαζομένων». Ἀσφαλῶς σὲ λίγο θα γίνει κινένα δυστύχημα στὸ δεύτερο αὐτὸ πρότυπο εργοστάσιο. Μὰ εὐθύνεται τάχα ὁ εργοδότης που συνεχίζοντας τὴ νοσοτροφία τοῦ παληοῦ καλοῦ καιροῦ φροντίζει μόνο πῶς νὰ πλουτίσει ἢ ἡ ὑπηρεσία τοῦ Υπουργείου Συγκοινωνίας που ἔδωσε τὴν ἄδεια γιὰ τὴ νέα εγκατάστασις ἢ ἀκόμα αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις που ἰσχυρίζεται πῶς κάνει και ἐργατικὴ πολιτικὴ, ὅταν πραγματικὰ τὴν πολιτικὴν αὐτὴ τὴ θεωρεῖ σὰν τὸν φερετζέ τῆς Ζαφειρίτσας;

Ἐκ τῶν ἐργαστηρίων πλεκτῶν ένδυμάτων τὰ 6 εἶναι εγκατεστημένα εις άνώγεια διαμερίσματα ἐντὸς

οικιών χρησιμοποιούμενων και δια κατοικίας, τα 8 εις ισόγεια εκ των οποίων μόνον τα 3 πληροῦν τοὺς ὄρους τῆς ὑγιεινῆς, τὰ δὲ ἄλλα εἶναι προχειρῶς ἐγκατεστημένα εἰς μικροὺς χώρους ἀνεπαρκέστατα ἀεριζομένους καὶ φωτιζομένους συνήθως διὰ τῆς μοναδικῆς θύρας. Ἐπίσης 3 εἶναι εἰς ἡμιπατώματα ἐξ ὧν τὸ 1 ἐν Καλλιθέα πληκτικόν καὶ ἄνευ ἀερισμοῦ ὥστε ἡ δυσάρεστος ἀπόλνοια ἐλλείπει ἀερισμοῦ γίνεται ἀμέσως αἰσθητή, καὶ τέλος 4 εἶναι ὑπόγεια πλακόστρωτα μετὴν ὁροφῆν εἰς τὸ ὕψος τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ἄνευ παραθύρων, φωτιζόμενα δὲ καὶ ἀεριζόμενα διὰ τῆς μοναδικῆς θύρας. Κατόπιν ἐπεμβάσεως μου ὁ εἰς μετέφερε τὰς μηχανὰς του εἰς καλύτερον διαμέρισμα, ἀφῆκε δὲ μόνον μίαν μηχανὴν εἰς ἣν ἀπασχολεῖται μία γυναῖκα, ἐξήγησα ὅμως καὶ τὴν μεταφορὰν αὐτῆς ἀπὸ τὴν ἀνθυγιεινὴν αὐτὴν τρώγλην τὴν ὁποίαν ἐπὶ ἔτη ἐχρησιμοποιοῦσε ὡς ἐργαστήριον. Εἰς δευτέρον ἐργοδότην ἔταξα δίμηνον προθεσίαν διὰ τὴν μεταφορὰν του. Ὡς πρὸς τὴν καθαριότητα 17 εὐρέθησαν καθαρά, 17 σχετικῶς καθαρά καὶ 3 ἀκάθαρτα.

Τὸ προσωπικὸν τῶν ἀνδρῶν εἶναι ἡλικίας 70 μὲν ἄνω τῶν 17 ἐτῶν, 3 15 - 18 καὶ 2 ἡλικίας 14 ἐτῶν. Ἐκ τῶν 1151 γυναικῶν αἱ 62 ἦτοι 0,05 εἶναι ἡλικίας 12 - 14 ἐτῶν αἱ 181 ἦτοι 0,16 15 - 18 ἐτῶν, καὶ 908 ἦτοι τὰ 0,79 ἄνω τῶν 18. Αἱ ἐργάτριαι διαιροῦνται εἰς τρεῖς κατηγορίας 1) εἰς τὰς ἐργαζομένας εἰς τὰς μηχανὰς εἰς τὰς ὁποίας τὸ προσωπικὸν εἶναι εἰδικευμένον. Αἰταιτεῖται δὲ τοῦλάχιστον τρίμηνος μαθητεία. 2) Εἰς τὰς ἀπασχολημένας εἰς τὴν κοπτικὴν καὶ τὰς ραπτικὰς μηχανὰς ἐκ τῶν ὁποίων αἱ πρῶται εἶναι τεχνίτριαι. Ἡ κατηγορία αὕτη εἶναι πολυπληθεστέρα τῶν ἄλλων. 3) Εἰς τὰς βοηθοὺς καὶ μαθητευομένας αἰτινες ἀσχολοῦνται εἰς βοηθητικὰς ἐργασίας καὶ εἶναι αἱ ἀνήλικαι.

Ἡ οἰκογενεὴ κατὰστασις τῶν ἐργατριῶν ἔχει ὡς ἑξῆς:

Εἶναι χῆραι μετέκνα 92 ἦτοι 9οιο. Ἐγγαμοὶ 21 ἦτοι 2οιο μετέγονοι 266 ἦτοι 23οιο ὄρφαναι γονέων 395 34οιο, ὄρφαναι πατρὸς 377 ἦτοι 33οιο. Αἱ χῆραι καὶ ὄρφαναι γονέων καὶ τινες τῶν ὄρφανῶν πατρὸς ἀνήκουν εἰς τὸν προσφυγικὸν πληθυσμόν.

Ἔργα ἐργασίας. Τὸ 10ωρον τηρεῖται. Παραβάσεις γίνονται κατὰ τὰς ἐποχὰς συσσωρεύσεως ἐργασίας πάντοτε μετὰ συγκατάθεσιν τῶν ἐργατριῶν ἐφόσον πληρῶνται διὰ τὰς ὑπηρεσίας οὐδέποτε ὅμως μετὰ τὴν ἄδειαν τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας. Τὸ εἶδος τῶν πλεκτῶν ἐνδυμάτων ὑπόκειται λόγῳ τῆς φύσεώς του εἰς πεοιοδικὴν ἀνεργίαν τὰ περισσότερα ὅμως ἐργαστήρια διατηροῦν τὸ προσωπικόν των καὶ τότε ἀντιθέτως εἰς τὰ φανελοποιεῖα ὑπάρχει διηρκὴς ἐργασία καὶ ζήτησις ἐργατικῶν χειρῶν.

Τὰ ἡμερομίσθια ἔχουν ὡς ἑξῆς: Εἰς τὰ φανελοποιεῖα Ἄνδρες μηχανικοὶ 3—8 χιλιάδες τὸ μῆνα πλύνεται 1.800-2.500 μην. καὶ 58 - 80 ἡμερησίως. Καλτοποιεῖα Μηχανικοὶ καλτομηχανῶν 3-6 χιλιάδες μην. Βαφεῖς 60 - 100 ἡμερ. Βοηθοὶ γενικῶς 35-50 ἡμερησίως. Γυναῖκες εἰς τὴν φανελοποιεῖαν κατ' ἀποκοπὴν 40-50 ἡμ. Κόπτριαι καὶ ράπτριαι 25-35 ἡμ. Εἰς τὰς καλτομηχανὰς 30-45 (κατ' ἀποκοπὴν) ἡμερ. ἐργάτριαι 20-30 ἡμ. Εἰς τὰ πλεκτὰ ἐνδύματα, πλέκτριαι 20-25 ἡμερησίως καὶ βοηθοὶ 8-15 ἡμερ. Ἐπὶ

τῶν γυναικείων ἡμερομισθίων ἔχω νὰ παρατηρήσω ὅτι αἱ πληρωνόμεναι 45-50 δρχ. ἡμερ. ἐργάζονται κατ' ἀποκοπὴν καὶ πρὸς μεγαλειτέραν ἀπόδοσιν καταστρατηγῶν τήνεσημβρινὴν ἀνάπαισιν. Ἐπομένως ὁ μέσος ὄρος τῶν ἡμερομισθίων τῶν γυναικῶν εἰς τὰ ἀναφερόμενα ἐπαγγέλματα εἶναι 20-35 δρχ. ἡμερ. ποσὸν ἀσήμαντον καὶ πλέον ἢ ἀνεπαρκές διὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰς σημερινὰς ἰδίαι βαρεῖας βιωτικὰς συνθήκας δεδομένου ὅτι πολλαὶ εἶναι χῆραι διατρέφουσαι 3 καὶ 4 τέκνα καὶ ὄρφαναι γονέων καὶ πατρὸς πλείστα διατρέφουσαι μόναι τὴν οἰκογένειαν. Ἡ ἀνεπάρκεια δὲ αὐτῆ καὶ μόνῃ ἐξαναγκάζει πολλὰς ἢ νὰ τρέπονται εἰς ἄλλης φύσεως ἐπαγγέλματα μᾶλλον ἐπικερδῆ ἢ ν' ἀλλάσσουν ἐργοστάσια διὰ μικρὰν ἔστω αὔξησιν. Οὕτω ὁ ἀριθμὸς τῶν τεχνικῶς μορφωμένων ἐργατριῶν σὺν τῷ χρόνῳ ἀντὶ ν' αὐξάνει ἐλαττοῦται, παραπονοῦνται δὲ πρὸς τοῦτο οἱ ἐργοστασιάρχαι χωρὶς ὅμως νὰ προβαίνωσιν εἰς οὐδεμίαν ἐνέργειαν διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῆς καὶ πάντοτε ἐπιρρίπτουσι τὴν εὐθύνην εἰς τὸ Κράτος».

Ἡ παραπάνω ἔκθεσις μᾶς δείχνει ὀλοφάνερα χωρία ἀπὸ τὴν τόσο γνωστὴ ἀδιαφορία τῶν πλείστων ἐργοδοτῶν γιὰ τὴν ὑγείαν τῶν ἐργαζομένων καὶ τὴν στενότητα τῆς ἀντιλήψεώς των ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἴδια τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐργασίας τους. Μὲ τίς συγγῆς ἀλλαγῆς ἐργαστηρίων δὲν βλέπεται μονάχα ἡ ἐργάτρια μὰ παράλληλα ἢ παραγωγῆ. Καὶ ἀκόμα ἡ οἰκονομία τοῦ τόπου βλέπεται θετικὰ ὅταν ὁ ἡμερομισθιο εἶναι τέτοιο ὥστε νὰ μὴν ἐξασφαλίζει τὴ ζωάρκεια τῆς ἐργάτριας (μάλιστα σὰν ἔχει οἰκογένειαν) καὶ ὅταν ὑπάρχει ζήτησις χειρῶν σὲ κλάδο πού ἀκόμα δὲν ἐξυπηρετεῖ ὅλη τὴν ἐγγῶρια κατανάλωσιν καὶ μάλιστα σὲ ἐποχὴ γενικῆς οἰκονομικῆς κρίσεως καὶ γενικῆς ἀνεργίας. Πότε τάχα τὸ κράτος αὐτὸ θὰ αἰσθανθῆ πὼς ἔχει καθῆκον, ὅταν προστατεῖ μετὰ δασμοὺς τὴν ἐγγῶρια βιομηχανία, ὅταν ἐπιτρέπει νὰ ἀπαλλοτριωνται γῆπεδα, νὰ εἰσάγονται χωρὶς τέλη μηχανήματα κλπ. νὰ ἐπέμβῃ πραγματικὰ νὰ ὀργανώσῃ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν ἐργασία ἐπιστημονικὰ, ἐνῶ παράλληλα νὰ ἐξασφαλίζει τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ζωάρκεια τῶν ἐργαζομένων; Κι' ἂν νομίζει ὅτι τὸ καλύτερο εἶναι ν' ἀδιαφορεῖ, πότε θὰ ξυπνήσουν τάχα καὶ οἱ γυναῖκες ἐργάτριαι γιὰ νὰ τ' ἀπαιτήσουν αὐτές; Πότε θὰ νιώσουν πὼς ἀκόμα καὶ οἱ ἄνδρες συναδέλφοι τους φροντίζουσιν μονάχα γιὰ τὸ δικό τους στενὸν συμφέρον χωρὶς νὰ τίς λογαριάζουσιν;

Πότε θὰ καταλάβουν πὼς ἀδικοῦνται καὶ ἰδιαιτέρα σὰν γυναῖκες ὅταν καὶ σὰν εἶναι τεχνίτριαι πληρῶνται ἴσα ἢ λιγώτερα ἀπ' τὸν πρῶτον βοηθὸν ἢ μαθητευόμενον ἄνδρα; Πότε θὰ σχηματίσουν σωματεῖα πειθαρχημένα μετὰ καθαρὴν συνείδησιν τῶν γενικῶν συμφερόντων τους; Πότε θὰ προβάλλουν καθαρά διατυπωμένα τὰ αἰτήματά τους;

Τὸ καθῆκον αὐτὸ πέφτει στὶς πειδὲς ξυπνῆς τίς πειδὲς ἱκανές. Ἄς νιώσουν πὼς ὅταν ἱκανοποιοῦνται μετὰ λίγα ψίχουλα παραπάνω καὶ χάρις σ' αὐτὰ τόσες φορὲς φθάνουν καὶ νὰ πιέξουν ἀκόμα τίς ἄλλες, τίς μέτριες, τίς πολλὰς, δὲν ἐξυπηρετοῦν οὔτε τὸ δικό τους συμφέρον. Τὸ συμφέρον αὐτὸ θὰ ἐξυπηρετηθῆ ἀληθινὰ μόνον μετὰ τὴν ὀμαδικὴν δράσιν, μόνον σὰν ἀναπτυχθῆ ἡ συνείδησις τοῦ ὀμαδικοῦ συμφερόντος, καὶ τῶν πραγματικῶν δικαιωμάτων.

Μ. Σβ.